

NOTA DE PREMSA

Els drets humans: l'assignatura pendent. La societat civil alerta sobre les mancances i trasllada recomanacions a les Nacions Unides

- Ho recullen la Taula del Tercer Sector Social, la Plataforma d'Infància de Catalunya, Catesco i l'Institut de Drets Humans de Catalunya en els informes que han presenta a l'ONU sobre la situació general dels drets humans i, en particular, els drets econòmics, socials i culturals.
- Les aportacions són per a l'Examen Periòdic Universal, una avaluació que els estats membres de les Nacions Unides han de passar en drets humans cada quatre anys i mig. Espanya s'examina entre abril i maig de l'any que ve.
- Es constaten avenços limitats i insuficients en drets socials com l'habitatge, l'ocupació, la salut i l'educació; drets de col·lectius específics (dones, persones amb discapacitat i persones d'origen migrat i racialitzades) i reptes globals que influeixen en la garantia dels drets (canvi climàtic i intel·ligència artificial).
- Entre les recomanacions que traslladen a l'ONU: assegurar el dret a l'empadronament; desenvolupar un sistema de garantia d'ingressos mínims eficient, accessible i inclusiu; posar en marxa una estratègia per a l'emancipació juvenil; reconèixer i dignificar el treball de les cures; reconèixer l'assistència personal; implementar l'Estratègia per combatre la pobresa infantil i el Pacte contra la segregació escolar; aprovar un pla d'emergència per reforçar l'educació inclusiva; desenvolupar una normativa que reguli la intel·ligència artificial i incloure la perspectiva interseccional i la mobilitat humana en la pròxima revisió del Pla Nacional d'Adaptació al Canvi Climàtic.

Barcelona, 30 d'octubre de 2024.- La [Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya](#), la [Plataforma d'Infància de Catalunya](#) (PINCat), [Catesco](#) i l'[Institut de Drets Humans de Catalunya](#) han presentat les aportacions que han fet a l'Examen Periòdic Universal, un mecanisme del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides que analitza la situació general dels drets humans de cadascun dels estats membres de l'ONU cada quatre anys i mig. Espanya haurà de sotmetre's a aquest examen entre abril i maig de l'any que ve i des de la societat civil s'ha volgut presentar el diagnòstic propi perquè sigui inclòs en l'examen i les recomanacions que es plantegen al Consell de Drets Humans perquè les pugui incorporar.

La conclusió dels informes presentats és que **els drets humans continuen sent l'assignatura pendent**. "Els avenços són tímids i insuficients. Sobre el paper, els Estats saben que tenen l'obligació de garantir els drets humans però, a la pràctica, encara presenten resistències i tenen dificultats per fer-los efectius. Complir amb els drets humans és l'eterna assignatura pendent".

Els documents de les entitats mostren mancances greus en drets socials, com l'habitatge, l'ocupació, l'educació i la salut, i evidencien la desprotecció de col·lectius especialment vulnerables, com la infància, les dones i les persones d'origen migrat. També adverteixen de les conseqüències de reptes globals com el canvi climàtic i la intel·ligència artificial, que exigeixen una regulació urgent per part dels Governos.

A. Drets socials

- **Dret a l'habitatge.** A Catalunya, i al conjunt de l'Estat, el parc públic d'habitatge social és entre l'1,5-2% mentre que la mitjana europea és del 9%. La pèrdua de la qualificació dels habitatges amb protecció oficial en els darrers anys i la irrupció de l'habitatge turístic i el lloguer temporal, entre altres, han provocat l'augment del cost de l'habitatge que és insostenible per a moltes persones i famílies.

- **Dret al treball.** La desocupació colpeja sobretot a determinats col·lectius com les persones amb discapacitat, autisme, problemes de salut mental i persones trans. Les persones d'origen migrat extracomunitàries continuen tenint també moltes dificultats per incorporar-se al mercat de treball.

- **Dret a la salut.** El sistema encara presenta mancances sobretot en l'atenció a la salut mental i, amb especial atenció, en la població juvenil i amb patologies duals (salut mental i addiccions). L'autisme encara no està reconegut com a categoria pròpia i falta definir protocols d'atenció precoç. També cal reforçar els protocols existents per a la discapacitat, dotar de recursos específics per a la seva atenció i oferir la formació necessària al personal sanitari sobretot en l'atenció a la salut sexual i reproductiva per evitar la infantilització i l'exposició a situacions no desitjades.

La Taula del Tercer Sector Social planteja aquestes recomanacions:

- El desenvolupament d'un marc normatiu que posi al centre el dret a l'habitatge per sobre de l'interès econòmic; la posada en marxa d'una Estratègia d'Emancipació Juvenil per rebaixar l'edat mitjana d'emancipació espanyola (30 anys), de les més elevades d'Europa, i que posi especial atenció al jovent d'origen migrat que surt del sistema de protecció, a més de l'abordatge específic de la situació de les persones sense llar.
- El compliment de l'obligació d'incorporar un mínim del 2% de persones treballadores amb discapacitat a les administracions

públiques (amb un percentatge específic per a la discapacitat intel·lectual que es faci extensiu a l'empresa ordinària), a més del reconeixement i dignificació del treball de cures, altament feminitzat i a càrrec de dones d'origen migrat.

- El desenvolupament d'un sistema de garantia d'ingressos mínims que sigui accessible, inclusiu, eficient i compatible amb la resta d'ajuts i prestacions socials perquè les persones puguin fer front a despeses bàsiques, com l'habitatge, l'energia o l'alimentació.
- El desenvolupament d'un model d'atenció integrada social i sanitària que posi èmfasi en els drets de les persones i no en el funcionament administratiu.

Pel que fa a l'**àmbit de la igualtat de tracte i no-discriminació** i, en concret, sobre **col·lectius especialment vulnerables** com les dones, les persones amb discapacitat i les persones d'origen migrat, refugiades i sol·licitants d'asil.

- La garantia del dret a l'empadronament per establir un accés igualitari a tots els drets. Calen circuits d'empadronament que donin compliment a la normativa, que siguin clars per a la ciutadania i que permetin acreditar el domicili de tot el veïnat del municipi.
- El desplegament territorial i la implementació dels serveis de denúncia administrativa per discriminació, apropant-los a la ciutadania i convertint-los en un mecanisme útil davant l'auge dels discursos d'odi.
- L'aplicació de la perspectiva de gènere interseccional en totes les polítiques laborals i posar-les en relació amb altres drets, com l'educació i la salut.
- L'augment de la inversió pública social, que està un punt per sota de la mitjana europea (2,5% del PIB), per revertir la pobresa i, en especial, la pobresa infantil. La compatibilitat de la Renda Garantida de Ciutadania i l'Ingrés Mínim Vital, prestacions amb afectacions concretes en la possibilitat de sostenir els costos derivats de la criança.
- El reconeixement de l'assistència personal com a eina d'acompanyament a la vida independent.
- L'aplicació d'un canvi d'orientació en les polítiques migratòries per habilitar vies legals i segures i consolidar els processos d'acollida i de reconeixement als països d'arribada.

B. Dret a l'educació

L'informe de la Plataforma d'Infància de Catalunya (PINCat) i Catesco¹ posa el focus en la infància i, en concret, en el dret a l'educació. Les conclusions apunten que **les desigualtats educatives persisteixen i que limiten el dret a una educació de qualitat per a tots els infants a Catalunya.**

- **Universalització de l'educació.** Preocupa la primera etapa educativa (0-3 anys) on les dades mostren que la manca d'accés universal i gratuït agreuja les desigualtats socioeconòmiques.
- **Segregació escolar.** Catalunya continua presentant uns nivells alts amb el 33% de l'alumnat de primària i el 28% de secundària que haurien de ser redistribuïts per assolir un equilibri social. Hi ha 410 centres segregats. Aquesta situació perpetua les desigualtats i afecta el rendiment acadèmic i l'èxit educatiu.
- **Abandonament escolar.** Malgrat una lleugera reducció en els darrers anys, Catalunya té una de les taxes d'abandonament escolar més altes d'Europa (14,8%) per sobre de la mitjana espanyola i europea (9,5%).
- **Educació inclusiva:** El 20% d'infants amb discapacitat encara són escolaritzats en centres especials, en comptes d'estar integrats en centres ordinaris, com estipula la normativa. Això vulnera el dret a l'educació inclusiva per a tothom. Tot i els avenços legislatius, l'aplicació pràctica segueix sent insuficient a causa de la manca de recursos i personal especialitzat.
- **Nens, nenes i adolescents d'origen migrat i sol·licitants d'asil.** Les barreres lingüístiques, culturals i administratives continuen afectant la seva inclusió efectiva al sistema educatiu.
- **Estudiants del poble gitano.** Aquesta comunitat presenta taxes d'abandonament escolar alarmants, prop del 64% de l'alumnat del poble gitano deixa l'escola abans dels 16 anys sense haver obtingut cap títol de secundària, fet que consolida la seva situació de vulnerabilitat social.
- **Minories lingüístiques.** Només 2 de cada 10 alumnes utilitzen el català en converses amb companys i companyes. El Consell d'Europa ha alertat que la immersió en català és clau per garantir la protecció de la llengua minoritària en un context de minorització i perquè aquesta contribueixi a la cohesió de la societat. A més, també han expressat la preocupació per la situació de judicialització del model lingüístic del sistema educatiu a Catalunya.
- **Educació integral en sexualitat.** Tot i que la Llei 2/2023 estableix el dret a una educació sexual a tots els nivells educatius, la seva

¹ El document ha comptat també amb la col·laboració de la Fundació Jaume Bofill i l'Associació de Drets Sexuals i Reproductius.

implementació a Catalunya és insuficient perquè depèn de la voluntat de cada escola, cosa que genera grans diferències.

- **Activitats fora-escola.** L'accés desigual a aquestes activitats continua sent un factor que amplia les bretxes educatives i socials entre infants de diferents classes socials.
- **Intel·ligència artificial.** La integració de la IA al sistema educatiu és limitada, amb manca de formació, infraestructura i un ús transparent, fet que s'ha demostrat que agreuja les desigualtats enlloc de reduir-les.

La PINCat i Catesco traslladen les següents recomanacions:

- La implementació de l'Estratègia per combatre la pobresa infantil a Catalunya (2024-2030) que preveu: l'escolarització universal i gratuïta de 0-3 anys; el disseny del pla de Reconeixement de Lleure Educatiu de Catalunya que permeti la universalització del lleure educatiu i activitats fora escola (durant el curs escolar i en períodes de vacances); la implementació del Pla de xoc contra l'abandonament escolar per reduir-lo al 9% el 2030 com marca la UE i l'accés a ajuts individuals de menjador escolar que cobreixin tot el cost per a infants i adolescents en situació de pobresa i que tinguin en compte els períodes de vacances escolars.
- La implementació de les mesures del Pacte contra la segregació escolar, a més reforçar el suport a les escoles de màxima complexitat.
- L'aprovació d'un pla d'emergència per reforçar l'educació inclusiva i desplegar plenament el Decret 150/2017, prioritzant el suport educatiu i l'increment pressupostari per a la seva aplicació.
- La protecció del model de conjunció de l'escola catalana, basat en la immersió lingüística en català, per assegurar la seva continuïtat i efectivitat, per tal que l'escola continuï desenvolupant el seu paper clau en l'aprenentatge i ús social de la llengua, i en la cohesió social.
- La implementació del currículum d'educació integral en sexualitat, exigint que totes les escoles proporcionin educació afectiva i sexual a partir de la primera infància i continuant fins a l'educació secundària.
- L'establiment de marcs reguladors integrals per governar l'ús de la intel·ligència artificial en l'educació, prioritzant la transparència, la privacitat de dades i les consideracions ètiques, per assegurar que les tecnologies beneficiïn tot l'alumnat.

C. Reptes globals que impacten en els DDHH

L'informe de l'Institut de Drets Humans de Catalunya analitza tres àrees clau: canvi climàtic, intel·ligència artificial i identificacions per perfil

ètnic-racial. Es constata que, **malgrat els compromisos internacionals assumits per l'Estat espanyol, els avenços en aquests àmbits són limitats.**

- **Canvi climàtic.** El Pla Nacional d'Adaptació al Canvi Climàtic (PNA) 2021-2030 inclou una perspectiva de gènere limitada i manca d'accions clares per a garantir la igualtat i no-discriminació. Per això, és essencial que adopti una visió interseccional que contempli altres vulnerabilitats, com la raça, la classe, l'ètnia, la discapacitat i l'edat, i que integri adequadament la mobilitat humana (migracions, desplaçaments, i trasllats planificats). Sense aquests ajustos, no és possible afrontar les desigualtats que agreugen els efectes del canvi climàtic i perpetuen la inequitat social.
- **Intel·ligència artificial.** Malgrat els esforços legislatius recents, no existeixen suficients mecanismes que regulin la intel·ligència artificial des d'un enfocament de drets humans. És fonamental desenvolupar un marc normatiu que eviti biaixos discriminatoris i promogui el seu ús de manera respectuosa amb els drets fonamentals. En aquest sentit, l'informe resalta la urgència d'abordar aquesta temàtica en el context del pròxim cicle de l'Examen Periòdic Universal, ja que no s'ha fet amb anterioritat.
- **Identificacions per perfil ètnic-racial.** L'informe destaca que la Llei 15/2022 no prohibeix de manera explícita les identificacions per perfil ètnic-racial realitzades per les forces de seguretat, limitant-se a assenyalar la necessitat "d'evitar" aquestes pràctiques. Si bé la Llei 19/2020 a Catalunya sí que prohibeix aquestes identificacions, la seva implementació no ha estat adequada, a més que és una llei poc coneguda. És necessari reforçar la legislació i millorar la seva implementació per a protegir els drets humans en aquest àmbit.

Davant aquesta realitat, l'Institut de Drets Humans de Catalunya demana al Consell de Drets Humans que, en aquests àmbits, recomani a l'Estat espanyol:

- La inclusió de la perspectiva interseccional i la mobilitat humana en la pròxima revisió del Pla Nacional d'Adaptació al Canvi Climàtic.
- El desenvolupament de normativa que reguli la intel·ligència artificial en ple respecte dels drets humans, la igualtat i no-discriminació.
- La reforma de lleis que encara no prohibeixen expressament les identificacions per perfil ètnic-racial i l'adequat desenvolupament normatiu, així com difusió de les que ja ho fan.

Més informació

Laura Castro, premsa Taula comunicacio@tercersector.cat | 678 524 650
Águeda Mera, comunicació Idhc comunicacio@idhc.org | 93 119 03 72